

آفریقا

گاهنامه خبری - تحلیلی

سال دوم، نیمه دوم اردیبهشت ۱۴۰۰، شماره پیاپی ۲۷

سر مقاله

آفریقا و ضرورت توجه دولت سیزدهم جمهوری اسلامی ایران به این قاره

صاحب امتیاز: مرکز مطالعات آفریقا (دانشگاه تربیت مدرس)

مدیر مسئول: دکتر سیروس احمدی نوحدانی

سردبیر: دکتر میثم میرزائی تبار

مدیر اجرایی: دکتر مجید رسولی

منطقه است. شمال آفریقا، با وجود اینکه فقط پنج کشور از بیش از ۵۵ کشور و منطقه مستقل قاره را تشکیل می‌دهد، حدود یک سوم تجارت کالاها و خدمات آفریقایی را به خود اختصاص داده است. با این حال، سهم صادرات توسط کشورهای زیرسحرای آفریقا به طور مداوم در حال افزایش است و ۷۰ درصد از کل صادرات کالاها و خدمات آفریقایی را تشکیل می‌دهد. بنابراین جمهوری اسلامی ایران با اتخاذ سیاست‌هایی متناسب با شرایط موجود، می‌تواند زمینه تجارت کالا و خدمات در کشورهای شمال و زیرسحرای آفریقا را فراهم کند.

از سوی دیگر، برخی از کشورهایی همچون آفریقای جنوبی، موارد مناسبی برای سرمایه‌گذاری در صنایع مختلف هستند. چندین شرکت آفریقایی جنوبی در پروژه‌های بزرگ ایران مشارکت دارند. گروه MTN آفریقا جنوبی ۴۹ درصد از سهام کنسرسیوم ایرانسل را در اختیار دارد که دومین مجوز ارتباط از راه دور تلفن همراه در ایران را به خود اختصاص داده است. این عملیات در اکتبر ۲۰۰۶ آغاز شد. بخش خصوصی نیز می‌تواند با کمک سفارتخانه‌های جمهوری اسلامی ایران در کشورهای آفریقایی، تجارت و سرمایه‌گذاری خود را با این کشورها توسعه دهد.

آفریقا قاره‌ای است که به اکثر تولیدات ایران نیاز دارد و بازاری برای تولیدات ایران اعم از صنعتی، کشاورزی، خدمات و فناوری است. کشورهای شرق آفریقا نیز بازار مناسبی برای فروش کالاهای دیجیتال هستند. از زمان تأسیس شبکه‌های GSM در حدود ۳۰ سال پیش، ارتباطات سیار به محرک اصلی رشد اقتصادی در مناطق در حال توسعه تبدیل شده است. در برخی از کشورهای آفریقایی با کمبود زیرساخت‌های فیزیکی، تلفن‌های همراه اولین وسیله ارتباط مؤثر بین افراد و جوامع را فراهم کرده‌اند. بنابراین این بستر دیجیتالی که در حال رشد است، در ادامه ظهور اقتصادی قاره حیاتی است. دسترسی به اینترنت از طریق تلفن‌های هوشمند به معنای کسب اطلاعات، آموزش و به اشتراک گذاری دانش و ایجاد بسیاری از مشاغل کوچک است

انتخاب یکی از حقوق شهروندی است و انتخابات مظهر تجلی اراده آزاد مردم برای تعیین سرنوشت و آینده شهروندان است. انتخاب رؤسای جمهور مبتنی بر گفتمان سیاسی است که منعکس کننده سیاست داخلی و نیز ارائه تصویری از سیاست خارجی کشور است. لذا لازم است تا این نوع گفتمان، متناسب با شرایط داخلی و خارجی ارائه شود. گفتمان سیاسی را می‌توان عمل ارتباطی دانست که شرکت کنندگان در آن تلاش می‌کنند تا معانی خاصی را به واقعیت‌ها بدهند و دیگران را تحت تأثیر قرار دهند یا متقاعد کنند.

ایران در سال‌های اخیر با مشکلات داخلی ناشی از ضعف در بهره‌گیری مناسب از منابع جغرافیایی، مسائل مدیریتی، شکنندگی در بخش‌هایی از اقتصاد، کاهش درآمد ملی، کاهش درآمد خانواده‌ها، افزایش تورم، بیکاری و... در عرصه بین‌المللی نیز با چالش اصلی مرتبط با تحریم‌ها مواجه بوده است. بخشی از مشکلات ایجاد شده در داخل نیز ناشی از تحریم‌ها است که جمهوری اسلامی ایران همواره در تلاش برای رفع یا خنثی‌سازی اثرات مخرب آن‌ها بوده است. در این شرایط، گفتمان موجود را می‌توان گفتمان تعامل و توسعه محور در عرصه بین‌المللی و توجه به کشورها و مناطق مغفول مانده در سیاست خارجی و دارای مزیت در ابعاد مختلف از جمله در موضوعات اقتصادی و سیاسی دانست.

قاره آفریقا با فرصت‌ها و منابع کم‌نظیر در ابعاد مختلف، یکی از بهترین گزینه‌ها برای کاهش فشار تحریم‌ها و پیش بردن اهداف اقتصاد مقاومتی در کوتاه‌مدت و میان‌مدت و حتی در درازمدت است. تجارت کالاها و خدمات در آفریقا به طور متوسط حدود ۳ درصد از صادرات و واردات جهانی را تشکیل می‌دهد. در سال ۲۰۱۹، کشورهای آفریقایی صادراتی به میزان ۴۶۲ میلیارد دلار آمریکا و وارداتی به میزان ۵۶۹ میلیارد دلار آمریکا در تجارت خارجی را ثبت کردند. این میزان، نسبت به سال ۲۰۱۸ به طور متوسط ۳ درصد کاهش داشت. بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۹ میلادی، صادرات خدمات تجاری آفریقا تقریباً دو برابر ارزش داشت. صادرات این قاره تحت سلطه یک

پیروزی انقلاب اسلامی، تمرکز سیاست خارجی ایران را از غرب به کشورهای در حال توسعه تغییر داد و فعالیت در آفریقا به یک اولویت مهم تبدیل شد. قطع روابط با رژیم آپارتاید در آفریقای جنوبی که متحد اصلی آفریقا در رژیم پهلوی بود و حمایت از کنگره ملی آفریقا یکی از مهمترین اهداف سیاست خارجی امام خمینی (ره) بود. این حرکت باعث تقویت وجهه ایران در آفریقا شد و به آرمان‌های جمهوری اسلامی ایران اعتبار داد تا به عنوان یک قهرمان نزد مردمان تحت ستم جهان شناخته شود. بنابراین، بسیاری از آفریقایی‌ها و به ویژه مسلمانان، دیدگاهی مطلوب درباره انقلاب اسلامی ایران به عنوان «پیروزی نیروهای مردمی در برابر رژیم فاسد و سرکوبگر مورد حمایت قدرتهای غربی» دارند.

به عنوان نتیجه می‌توان گفت که از مهم‌ترین عوامل در گسترش روابط ایران و کشورهای آفریقایی، رشد و توسعه روابط بانکی و پولی بین ایران و کشورهای این قاره، رشد و توسعه بازاریابی اقتصادی، فعالیت جهت‌دار و هدفمند اقتصادی ایران در این قاره، گسترش حمل و نقل بین ایران و آفریقا، تقویت بخش خصوصی، تلاش در راستای توسعه گردشگری بین ایران با کشورهای آفریقایی و افزایش ارتباطات و تعاملات مستمر دیپلماتیک است که تلاش برای انجام آن‌ها در شرایط تحریمی، امری اجتناب‌ناپذیر محسوب می‌شود.

مرکز مطالعات آفریقا در دانشگاه تربیت مدرس به عنوان بازوی فکری و دانشگاهی دولت جمهوری اسلامی ایران می‌تواند زمینه حضور و فعالیت مؤثرتر بنگاه‌ها و شرکت‌های ایرانی را در آفریقا فراهم آورد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود تا دولت و رئیس‌جمهور آینده با نیازسنجی ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های قاره آفریقا در ابعاد مختلف، و ویژگی‌ها و شرایط موجود در هر یک از کشورهای آن و انطباق با شرایط داخلی و بین‌المللی ایران در ابعاد اقتصادی، استراتژیک، سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف به صورت خصوصی، دولتی و فرهنگی، برنامه‌ها و سیاست‌های مناسبی را برای حضور بیش از پیش در این قاره در راستای بهره‌گیری از منابع و ظرفیت‌های آن با انتخاب گفتمان منطبق با شرایط این قاره و مردم آن، اتخاذ کند.

که به دلیل در دسترس بودن اعتبار مالی خرد انجام می‌شود. بنابراین این بخش از توسعه در کشورهای قاره آفریقا می‌تواند بستری مناسب برای همکاری با جمهوری اسلامی ایران محسوب شود.

سرمایه‌گذاری ایران در صنعت تولید انرژی برق بادی در کشورهای جنوب و شمال آفریقا نیز می‌تواند مد نظر قرار داشته باشد تا از این طریق بتوان کمبود برق را با ایجاد توربین‌های بادی در کشورهای آفریقایی و بهره‌مندی از آنها جبران کرد. همچنین به دلیل رشد جمعیت آفریقا و افزایش شهرنشینی، این قاره نیاز شدیدی به انواع تابلوهای برق برای مصارف صنعتی و خانگی دارد. گزارش جدید GWEC Market Intelligence نشان می‌دهد که در سال ۲۰۲۰، ۸۲۱ مگاوات ظرفیت جدید نیروی باد در آفریقا نصب شده است که ظرفیت کل منطقه را به ۷ گیگاوات می‌رساند. آفریقای جنوبی سال گذشته ۵۱۵ مگاوات ظرفیت جدید انرژی باد نصب کرده است. جنوبی-ترین کشور آفریقا با ۲.۵ گیگاوات ظرفیت تجمعی انرژی باد نصب شده در این کشور، در جایگاه نخست بازار انرژی باد در منطقه قرار دارد. با این حال، طبق داده‌های منتشر شده توسط شرکت بین‌المللی مالی بانک جهانی، ظرفیت باد قاره آفریقا به تنهایی بیش از ۵۹,۰۰۰ GW است. این گزارش برای برآوردن تقاضای برق ۲۵۰ بار کل قاره کافی است. با این حال، کشورهای بیشتری در منطقه وجود دارند که هنوز نتوانسته‌اند از پتانسیل خارق‌العاده انرژی باد خود استفاده کنند. ایران می‌تواند با همکاری این کشورها به تولید برق بادی پردازد.

روابط ایران با کشورهای مسلمان قاره آفریقا به دلیل اشتراکات دینی و شباهت و نزدیکی مذاهب اهل سنت آفریقایی با مذهب تشیع در ایران، همیشه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی مورد توجه دو طرف بوده است. نداشتن پیشینه استعماری در آفریقا نیز دیگر مزیت ایران در این قاره است. ایران امکانات زیرساختی مانند مساجد، مراکز فرهنگی، شبکه‌های خیریه و مؤسسات آموزشی در آفریقا دارد تا خدمتی در جهت رشد سواد و آگاهی‌ها در این قاره باشد.

گفتگوی وزرای خارجه ایران و الجزایر

اداره کل اطلاع رسانی و امور سخنگویی وزارت امور

خارجه - صبری بوقدم، وزیر خارجه الجزایر و محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه ایران ۲۰ اردیبهشت در تماس تلفنی با هم، ضمن تبریک عید فطر، آخرین تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی را مورد بررسی و تبادل نظر قرار دادند. وزرای خارجه دو کشور همچنین ضمن ابراز خرسندی از روابط خوب فیما بین، بر تقویت همکاری‌های دو جانبه در زمینه‌های مختلف و تبادل هیأت‌های دو کشور تأکید کردند.

واکنش ایران به اتهامات وزیر خارجه مراکش

ایسنا - سعید خطیب زاده، سخنگوی وزارت امور خارجه در واکنش به اظهارات وزیر امور خارجه مراکش در گفتگوی برخط با اعضای لابی صهیونیستی "آپیک" اتهامات بی پایه دولت مغرب نسبت به جمهوری اسلامی ایران را در راستای کمک به طرح‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی در منطقه و علیه وفاداران به آرمان حقه فلسطین ارزیابی کرد و گفت: دولت مغرب به دلیل ناتوانی در حل مسایل منطقه‌ای خود، ضمن حمایت از رژیم جنایتکار صهیونیستی بار دیگر اتهامات واهی و بی اساس خود علیه جمهوری اسلامی ایران را تکرار کرده است. وی افزود: جای تأسف است که دولت مغرب که در حال حاضر ریاست کمیته قدس را نیز بر عهده دارد در شرایطی که جهان اسلام بیش از هر زمان دیگری به وحدت و یکپارچگی نیاز دارد، در راستای کمک به اهداف دشمنان امت اسلامی توجهات را از موضوع اصلی جهان اسلام که مقابله با تعدی به قدس شریف و دفاع از حقوق ملت فلسطین است، منحرف می‌کند.

گزارش خبری؛

محکومیت اسرائیل در کشورهای مختلف آفریقایی

هزاران شهروند آفریقایی جنوبی در چند شهر در حمایت از مردم فلسطین علیه رژیم صهیونیستی تظاهرات کردند. هزاران نفر با تجمع در مرکز شهر کیپ تاون و هزاران نفر دیگر با حرکت به سوی پارلمان این کشور شعارهایی در حمایت از مردم فلسطین سر دادند. نوه «نلسون ماندلا»، فعال ضد آپارتاید آفریقایی جنوبی در جمع تظاهرات کنندگان گفت: «خواهان بسته شدن سفارت آفریقایی جنوبی در تل‌آویو هستیم». حدود ۳۰۰ نفر نیز مقابل پارلمان آفریقایی جنوبی خواستار تحریم رژیم صهیونیستی از طرف دولت شدند. دولت آفریقایی جنوبی در بیانیه‌ای ضمن محکومیت حملات اسرائیل به شهروندان فلسطینی در قدس و نوار غزه، اعلام کرد: حملات اسرائیل به فلسطین نقض قوانین بین‌المللی است و از اسرائیل می‌خواهیم به حملات وحشیانه خود پایان دهد.

صدها نفر از مردم **تونسی** با برپایی تظاهراتی با ملت فلسطین در مقابله با صهیونیست‌ها اعلام همبستگی کردند. تونسی‌ها با در دست داشتن پرچم فلسطین و تصاویری از مسجدالاقصی خواستار تصویب قانونی برای جرم دانستن عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی شدند و در حمایت از مسجدالاقصی شعارهایی سر دادند.

در خارطوم صدها **سودانی** به دعوت گروه‌های مردمی مبارزه با عادی‌سازی، حملات اسرائیل به غزه و قدس را محکوم کرده و حمایت خود را از فلسطینی‌ها اعلام کردند. تظاهرکنندگان سودانی با در دست داشتن پلاکاردهایی در محکومیت عادی‌سازی، رژیم صهیونیستی را به توقف حملاتش علیه فلسطینی‌ها فراخواندند.

مردم رباط، پایتخت **مراکش** با برگزاری تجمعی، خواستار توقف حملات صهیونیست‌ها علیه فلسطینی‌ها در قدس اشغالی و غزه و برپایی دولت مستقل فلسطین به پایتختی قدس شریف شدند. حدود ۴۰ تن مواد غذایی و داروهای مورد نیاز نیز توسط پادشاه مراکش به وسیله هواپیماهای پادشاهی به فلسطین ارسال شد. شهروندان «القنطره» در شمال مراکش نیز در حمایت از ملت فلسطین در خیابان‌های این شهر تظاهرات کردند و شعارهای «در راه آزادی قدس شهید می‌دهیم»، «مردم مغرب و فلسطین یک ملت هستند» سر دادند.

هزاران نفر از مردم **موریتانی** نیز در چند شهر این کشور در حمایت از ملت فلسطین به خیابانها آمدند و حملات و اقدامات رژیم صهیونیستی در جنگ علیه غزه و قدس شریف را محکوم کردند.

مردم **لیبی** سه روز پیاپی در حمایت از ملت فلسطین در طرابلس تظاهرات و حملات رژیم صهیونیستی علیه ملت فلسطین را محکوم کردند. تظاهرات کنندگان پرچمهای لیبی و فلسطین را در دست داشتند و شعارهایی در حمایت از مقدسات اسلامی در فلسطین اشغالی سر دادند.

شیعیان **نیجریه** و اعضای جنبش اسلامی این کشور با برگزاری تظاهراتی در شهر «آبوجا» پایتخت نیجریه به حمایت از مردم فلسطین پرداختند. ایالت‌های نیجریه در آخرین جمعه ماه رمضان شاهد حضور گسترده شیعیان نیجریه و اعضای جنبش اسلامی این کشور در راهپیمایی روز جهانی قدس بود.

حدود ۲۰۰۰ نفر در داکار، پایتخت **سنگال**، در حمایت از فلسطین تظاهرات کردند. تظاهرات کنندگان در حالی که پرچمهای فلسطین را در دست داشتند، اعلام کردند برای همبستگی با برادران فلسطینی خود که تحت ظلم و ستم اسرائیل هستند، تظاهرات کردند. تظاهرات کنندگان شعار می‌دادند: "مرگ بر اسرائیل".

صدها شهروند **کنیایی** برای اعلام حمایت و همبستگی با ملت فلسطین و محکومیت حملات و جنایت‌های رژیم صهیونیستی در شهر نایروبی پایتخت این کشور تظاهرات کردند. تظاهرات کنندگان پرچمهای فلسطین را در دست داشتند که بر روی آن‌ها نوشته شده بود "کنیایی‌ها از فلسطین حمایت می‌کنند" و "آزادی ما تنها با آزاد سازی فلسطین از اشغال اسرائیل تکمیل می‌شود".

منبع: شبکه‌ها و خبرگزاری‌های بین‌المللی

پیام رئیس کنگره آفریقا (PAC) برای ایران

هوساتنی وی - مزوانله نیهونتسو (Mzwanale Nyhontso)

رئیس کنگره آفریقا (PAC) در پیامی تصویری برای ملت ایران به مناسبت پایان ماه رمضان و حوادث فلسطین اعلام کرد: تمدن‌های ایران و آفریقا در معرض دسیسه‌های هژمونی غرب قرار گرفته‌اند. تهاجم کشورهای صنعتی به رهبری آمریکا تهدید بزرگی برای مردم ما به شمار می‌رود. در موقعیت دشواری قرار گرفته‌ایم که گزینه دیگری جز قاطعیت و اتکا به خود نداریم. کنگره آفریقا از تشکیل یک پایگاه چندجانبه که قدرت را از دست یک طرف خاص خارج کرده است، حمایت می‌کند. دوستی ایران و آفریقا (آفریقای جنوبی) از طریق تبادل فرهنگی و تبادل علمی و تبادل یافته‌ها و تحقیقات علمی امکان‌پذیر است. هر دو موفق شده‌ایم رژیم‌های سرکوب‌گر خود را براندازیم و سابقه بی‌نظیری در مقابله با تسلط خارجی بر خود داریم و این تلاش ادامه خواهد یافت و دوستی ما پایان نخواهد یافت. کنگره آفریقا گرم‌ترین تهنیت خود را به مناسبت ماه رمضان و فرا رسیدن عید فطر تقدیم ملت ایران می‌کند. دوستی و پیوند ما پایان‌ناپذیر است. این کنگره بر تعهد خود بر حمایت از مردم فلسطین و آزادی آنها از آپارتاید اسرائیل تاکید می‌کند.

قاره آفریقا و اطراف آن در ۱۰ میلیون سال آینده

Reddit - وضعیت آفریقا و اطراف آن در ۱۰ میلیون سال آینده براساس داده‌های کنونی به شرح ذیل پیش‌بینی شده است:

کشف بقایای ۷۸ هزار ساله از تشریفات تدفین در آفریقا

یورونیوز - باستان‌شناسان بقایای کودکی با قدمت ۷۸ هزار ساله را در کنیا یافته‌اند که قدیمی‌ترین شاهد بر دفن با تشریفات انسان در این قاره به شمار می‌رود. آرایش استخوان‌های پیدا شده در قبر نشان می‌دهد زانوهای این کودک به سمت قفسه سینه جمع شده و وضعیت جمجمه حاکی از این است که سر بر روی یک سطح برآمده یا بالش قرار داده شده است.

محققان می‌گویند استخوان‌های مفصلی این جسد، مانند ستون فقرات که در قبر از هم نپاشیده بودند، نشان می‌دهد که جسد قبل از دفن محکم در یک کفن پیچیده شده بوده است. باستان‌شناسان بقایای این جسد ۷۸ هزار ساله را به هنگام حفاری در دهانه غار پانگا یا سیدی در ارتفاعات گرمسیری دشت کنیا در ۱۵ کیلومتری ساحل کشف کرده‌اند.

این استخوان‌ها اولین بار در سال ۲۰۱۳ مشاهده شده بودند اما به حدی ظریف بودند که استخراج آن‌ها سال‌ها طول کشید. تیم کاوشگران زمانی که این بقایا را یافتند تلاش کردند آن‌ها را بردارند، اما استخوان‌ها به دلیل شکننده بودن به محض دست زدن به خاک تبدیل می‌شدند. در نتیجه ۴ سال زمان صرف شد تا محققان قبر را از بالا حفاری کنند و برای محافظت مواد شیمیایی رزین به کار ببرند، با این حال هنوز استخوان بسیار ضعیف بود. به همین دلیل، پژوهشگران اطراف گودال مدور را به عرض ۴۰ سانتی‌متر حفر کردند و کل قبر را گچ گرفتند. سپس این بلوک گچی به موزه ملی نایروبی و پس از آن به آزمایشگاه تخصصی به اسپانیا منتقل شد تا کارشناسان با تجهیزات اشعه ایکس بتوانند از بقایای جسد تصویربرداری سه‌بعدی کنند.

دو دندان کوچک که در قبر پیدا شده است با دندان‌های «انسان خردمند» تطابق داشته و سن کودک را ۲.۵ تا ۳ سال معین می‌کند. ابزارهای سنگی برای تراش و حکاکی نیز اطراف قبر پیدا شده است. هر چند خاستگاه انسان امروزی، آفریقا است، اما یافتن قبر انسان‌های نخستین در این قاره پدیده‌ای بسیار نادر به شمار می‌رود.

پذیرش کناره‌گیری از قدرت و برگزاری انتخابات ظرف ۶۰ روز

روسیا‌الیوم - محمد عبدا... فرماجو، رئیس‌جمهور سومالی، در پی افزایش تنش‌های امنیتی و اعتراض‌های خیابانی در موگادیشو پایتخت این کشور، از درخواست برای تمدید دوره ریاست‌جمهوری خود صرف نظر و پایان ریاست خود را بر این کشور اعلام کرد. رئیس‌جمهور سومالی در سخنانی در مجلس نمایندگان این کشور اعلام کرده که محمد حسین روبلی، نخست‌وزیر را مامور برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری کرده است. وی خطاب به نمایندگان پارلمان گفت: «مایلم به اطلاع شما برسانم که نخست‌وزیر مسئولیت آماده‌سازی و اجرای انتخابات از جمله تدابیر امنیتی مربوط به آن را بر عهده خواهد گرفت». بعد از این سخنرانی پارلمان سومالی طرح تمدید دوره ریاست‌جمهوری وی را از جریان بررسی خارج کرد. در پی توافق صورت گرفته میان رهبران سیاسی دولت فدرال سومالی و ایالت‌ها و دولت‌های منطقه‌ای در این کشور، انتخابات برای انتخاب رئیس‌جمهور جدید، ظرف ۶۰ روز آینده برگزار خواهد شد.

کمک چند صد میلیون دلاری مصر به فلسطین

Reuters - «عبدالفتاح السیسی»، رئیس‌جمهور مصر، از اختصاص ۵۰۰ میلیون دلار از جانب این کشور برای بازسازی غزه خبر داد. براساس بیانیه رسمی ریاست جمهوری مصر در این باره، السیسی از شرکت‌های مصری خواست تا در روند این بازسازی حضور پررنگ داشته باشند. اسماعیل هنیه، رئیس دفتر سیاسی حماس از سیسی به دلیل این حمایت مالی و همچنین تلاش‌های مصر برای مهار تجاوزهای اشغال‌گران و نیز بازگشایی گذرگاه رفح برای ارسال کمک‌ها به غزه تشکر کرد. وزارت بهداشت مصر ۶۵ تن دارو و تجهیزات پزشکی به نوار غزه ارسال کرد و ۱۱ بیمارستان در سراسر مصر را برای درمان مجروحان فلسطینی اختصاص داد.

فرمانده کل ارتش نیجریه کشته شد

France24 - سپهبد ابراهیم آتاهیرو، فرمانده کل ارتش نیجریه در یک سانحه هوایی در شمال این کشور جان خود را از دست داد. آتاهیرو در ژانویه گذشته و به منظور مقابله موثرتر با شورشیان بوکوحرام و دیگر تروریست‌ها به سمت فرماندهی کل ارتش نیجریه انتخاب شده بود. به گفته مقام‌های نیجریه این سانحه زمانی روی داده که هواپیمای حامل آقای آتاهیرو تلاش کرده در شرایط نامناسب جوی فرود بیاید. ۱۰ افسر دیگر ارتش از جمله خدمه نیروی هوایی کشته شده‌اند. محمدو بوهاری رییس‌جمهوری نیجریه در حساب توئیتری خود نوشت: این سانحه در زمانی که نیروهای نظامی آماده پایان دادن به چالش‌های امنیتی بودند ضربه‌ای سنگین بود.

فرانسه و تقویت نفوذ سیاسی - اقتصادی در آفریقا

هستند، به عنوان مثال می‌توان انگلستان را نام برد که به دلیل پیامدهای مخرب اقتصادی ناشی از بحران کرونا، حمایت‌های مالی خود در سال جاری میلادی (۲۰۲۱) را متوقف خواهد کرد. این در حالی است که کمک‌های مالی رسمی توسعه‌ای (ODA) فرانسه در سال ۲۰۱۹ میلادی ۱۰.۹ میلیارد یورو؛ در سال ۲۰۲۰ میلادی، ۱۲.۸ میلیارد یورو و در سال جاری میلادی نیز افزایش خواهد یافت. ژان ایو لودریان، وزیر امور خارجه فرانسه در اواسط ماه فوریه (بهمن/اسفند) در گفت‌وگو با رادیو فرانس اینتر اعلام کرده که «ما وارد جنگ‌های مدل و نفوذ با چین شدیم».

دکترین کمک بلاعوض به جای وام

هدف فرانسه از طریق اصلاح مدل کمک‌های توسعه‌ای خود، ایجاد تغییر در سیاست خارجی است که وجهه این کشور را در آفریقا بهبود خواهد بخشید. در واقع، هدف از دکترین جدید کمک بلاعوض، متمایز شدن از روش‌هایمانند چین است که همواره از جانب کشورهای غربی متهم شده که از طریق اعطای وام‌های خود باعث تضعیف کشورهای بدهکار می‌شود. البته فرانسه تاکنون نتوانسته است به الگویی در پیاده‌سازی این دکترین تبدیل گردد. به گفته آکسفام (Oxfam) سازمان بین‌المللی امداد رسانی، ۵۰ درصد از کمک‌های فرانسه در سال ۲۰۱۸ در قالب اعطای وام بوده است. سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) در گزارشی در همان سال از فرانسه خواسته بود تا سهم کمک‌های بلاعوض خود را در مقایسه با وام‌ها افزایش دهد.

طرح‌های کمک مالی تنها روش گسترش نفوذ فرانسه در آفریقا نیست. چندی پیش فرانسه خواستار تأمین سریع ۱۳ میلیون دوز واکسن کرونا برای کادر درمانی در قاره آفریقا شد. به نوشته روزنامه لوپریزین فرانسه، مکرون در جریان نخستین حضور «جو بایدن» رئیس‌جمهور جدید آمریکا در جمع سران گروه هفت گفت: «اگر ما اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها بدانیم که چگونه باید این ۱۳ میلیون دوز را در سریعترین زمان ممکن به آفریقا دهیم، این نشان دهنده اعتبار ماست. بنابراین غرب در آفریقا مورد توجه قرار خواهد گرفت».

منبع: خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)

پاریس ۱۸ مه ۲۰۲۱ میلادی میزبان اجلاس بین‌المللی کمک مالی به آفریقا بود. اجلاس مشترک سران آفریقا و فرانسه به میزبانی پاریس با وجود ادامه محدودیت‌های ناشی از شیوع کرونا، به دلیل اهمیت فراوان آن برای مقامات کاخ الیزه، برخلاف بسیاری از اجلاس‌های مهم جهان که این روزها ویدئویی برگزار می‌شود، حضوری و تقریباً با رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی برگزار شد.

نشریه فرانسوی لوپوئن نوشت: «۱۸ مه ۲۰۲۱، پاریس میزبان اجلاس بین‌المللی کمک مالی به آفریقا بود که براساس آن بر گردآوری حداقل ۱۰۰ میلیارد دلار جهت کمک به تأمین مالی آفریقا برای مواجهه با بحران کرونا و مبارزه با تروریسم تأکید شده است. این مبلغ بخشی از نیاز مالی آفریقا است که تا سال ۲۰۲۵ حدود ۲۸۵ میلیارد دلار ارزیابی شده است. امانوئل مکرون در جریان این نشست راهکارهایی چون سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و حق برداشت مخصوص از صندوق بین‌المللی پول را پیشنهاد داده است».

همزمان با حضور سران آفریقا در پاریس، فرانسه اعلام کرد که یک و نیم میلیارد دلار به سودان برای پرداخت بخشی از بدهی‌های خارجی این کشور آفریقایی کمک می‌کند. آنچه در ورای ظاهر اجلاس سران کشورهای آفریقایی به میزبانی امانوئل مکرون قابل توجه است، اندیشه فرانسه برای گسترش نفوذ در قاره آفریقا است. یکی از اهداف جدی فرانسه تلاش برای ربودن گوی سبقت از سایر کشورها در این قاره است. اقداماتی نظیر اجلاس فوق و رویکردهای کمک بلاعوض به جای وام همان مدلی است که فرانسه برای مقابله با چین در آفریقا در پیش گرفته است. چین توانسته بویژه در سال‌های اخیر با استفاده از فرصت‌های عظیم سرمایه‌گذاری در کشورهای مختلف آفریقایی، نگاه حاکی از اعتماد قاره سیاه را به شدت به خود جلب کند. اخیراً روسیه نیز نگاهی متفاوت تر از گذشته به آفریقا و بازتعریف مناسبات خود با این قاره مملو از فرصت‌ها و منابع دوخته است. اما زمانی که صحبت از روابط فرانسه با آفریقا مطرح می‌شود، شاید هیچ کشوری نباشد که به اندازه فرانسه، سابقه بهره‌برداری از فرصت‌های اقتصادی، منابع طبیعی، بهره‌برداری‌های سیاسی و ... از این قاره را داشته باشد.

سازمان‌های مردم‌نهاد (NGOs) بر این باورند که اقدامات جدید فرانسه از این حیث که خلاف مسیر دیگر کشورها بوده، حائز اهمیت است؛ چراکه کشورهای دیگر در این زمینه در حال عقب‌نشینی

سنگاپور دوم در آفریقا

رواندا، کشوری در قلب آفریقا است که با قرار گرفتن در مسیر صحیح توسعه اقتصادی به «سنگاپور دوم» تبدیل شده است. این کشور توانسته است در دو دهه اخیر با بهبود شرایط حکمرانی، به اهداف خود در زمینه مهار تورم، رشد اقتصادی بالا و بهبود فضای کسب و کار دست پیدا کند. تولید ناخالص داخلی رواندا در دو دهه اخیر، چهار برابر شده است و تورم در همین مدت در نرخ حدود ۴ درصد به شکل پایدار مهار شده است. این کشور ۱۲ میلیون نفری، توانسته است در رتبه‌بندی جهانی سهولت فضای کسب و کار رتبه ۲۹ را به خود اختصاص دهد و در مقایسه با کشورهایی نظیر ژاپن، سوئیس و هلند در جایگاه بهتری قرار دارد. همچنین این کشور در بین ۵۰ کشور کم‌فساد در دنیا قرار دارد. رواندا در دهه ۹۰ میلادی درگیر نزاع‌های داخلی بود و در جریان این منازعات، حدود یک میلیون نفر کشته شدند؛ اما موفقیت در بهبود کیفیت سیاست‌گذاری و ایجاد فضای باثبات اقتصادی باعث شد که از دل این بحران‌ها، سنگاپور دوم متولد شود.

رواندا توانسته در دو دهه اخیر رشد اقتصادی خیره‌کننده‌ای را ثبت کند؛ به طوری که بسیاری از صاحب‌نظران از این امر بسیار متعجب شده‌اند. در سال ۱۹۹۴ تولید ناخالص داخلی سرانه این کشور بر مبنای نرخ برابری قدرت خرید حدود ۵۴۰ دلار در سال بوده است. این رقم در سال ۲۰۱۹ به ۲۲۰۰ دلار در سال رسیده که نشان از رشد حدود چهار برابری دارد. اگر به این کشور آفریقایی سفری داشته باشید متوجه خواهید شد که با هیچ کدام از کشورهای مجاور خود شباهتی ندارد. رواندا قبل از قرن حاضر گرفتار یکی از بزرگ‌ترین نسل‌کشی‌های تاریخی بوده است. در سال ۱۹۹۴ در عرض کمتر از ۱۰۰ روز حدود یک میلیون نفر کشته شدند. این کشتار یکی از خونین‌ترین نسل‌کشی‌ها در قرن ۲۰ محسوب می‌شود. این موفقیت باعث شد که میانگین عمر در این کشور به کمتر از ۳۰ سال برسد.

از همین‌رو، کمتر صاحب‌نظری می‌توانست این کشور را در سال‌های بعدتر در جایگاه امروزی خود ببیند.

یک موفقیت اقتصادی در صحرای آفریقا

بعد از ایجاد ثبات سیاسی، رواندا توانست به موفقیت‌های زیادی در اقتصاد دست یابد. طی دو برنامه پنج ساله اقتصادی (۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸)، رواندا رشد اقتصادی و اجتماعی قابل توجهی را تجربه کرد. از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸ میانگین رشد تولید ناخالص داخلی این کشور حدود

رواندا از نگاه کارشناسان، به سنگاپور آفریقا تشبیه شده است، اما چرا این کشور توانسته لقب یک کشور با توسعه سریع را از آن خود کند؟ رواندا در ۱۰ سال اخیر به‌طور میانگین توانسته است به رشد اقتصادی بیش از ۷.۵ درصدی در سال دست یابد. در زمینه شاخص سهولت انجام کسب و کار این کشور در رتبه ۲۹ در بین کشورهای دنیا قرار داشته که از کشورهایی نظیر سوئیس، هلند و ژاپن در وضعیت بهتری قرار دارد. همچنین با توجه به استقلال بانک مرکزی این کشور، در ۱۰ سال اخیر تورم سالانه به‌طور میانگین حدود ۴ درصد تثبیت شده و تلاش‌های بانک مرکزی تا به امروز برای مهار تورم مثر ثمر واقع شده است.

این کشور در سال ۱۹۹۴ درگیر یک نسل‌کشی خونین شد که در جریان آن بالغ بر یک میلیون نفر جان باختند. اما بعد از جنگ داخلی،

به‌طور میانگین در حدود ۴ درصد تثبیت شده و تلاش‌های بانک مرکزی تا به امروز برای مهار تورم مثمر واقع شده است. یکی از تفاوت‌های اساسی که روآندا با سایر کشورهای صحرای آفریقا دارد، در نهادهای این کشور نهفته است. در بسیاری از کشورهای آفریقایی منبع اصلی کسب درآمد و تجمیع ثروت، دولت‌ها بوده‌اند و معمولاً افراد ثروتمند کارگزاران حکومتی هستند. این در حالی است که در روآندا، کارگزاران حکومتی اجازه فعالیت اقتصادی ندارند و هر فعال اقتصادی اگر قصد ورود به سیاست دارد، باید به فعالیت اقتصادی خود پایان دهد. این امر به‌خصوص در مورد مدیران میانی دولت باعث می‌شود که آنها نتوانند از جایگاه خود برای کسب ثروت استفاده کنند. به همین دلیل روآندا بین ۵۰ کشور کم‌فساد دنیا قرار داشته و در مقایسه با برخی کشورهای اروپایی مانند ایتالیا از وضعیت مناسب‌تری در این زمینه برخوردار است. همچنین در زمینه شاخص سهولت انجام کسب‌وکار نیز روآندا در رتبه ۲۹ در بین کشورهای دنیا قرار داشته که از کشورهایی نظیر سوئیس، هلند و ژاپن در وضعیت بهتری قرار دارد. این امر موجب جذابیت بخش خصوصی و کسب‌وکارهای نوپا در این کشور شده است.

معضلات پیش‌رو

روآندا قصد دارد تا سال ۲۰۳۵ بین کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط و تا سال ۲۰۵۰ به کشوری با درآمد بالا تبدیل شود. برای این منظور دولت این کشور فرض کرده است که از سال ۲۰۲۲ رشد اقتصادی روآندا به بالاتر از ۱۰ درصد در سال خواهد رسید.

فرضی که بسیاری از کارشناسان در مورد آن تشکیک‌هایی جدی مطرح می‌کنند. به‌زعم صاحب‌نظران، اقتصاد روآندا با مشکلات جدی مواجه است و آینده رشد اقتصادی این کشور را با تهدید مواجه می‌کند. اگر چه روآندا در بعضی از زمینه‌ها، پیشرفت چشمگیری داشته اما در برخی مسائل، پیشرفت رضایت‌بخشی در این کشور رخ نداده است. یکی از این مشکلات، سرمایه‌انسانی ضعیف در این کشور است. دستیابی به رشدهای اقتصادی بالا نیازمند کیفیت قابل قبول سرمایه‌انسانی در کشورهاست و روآندا در این زمینه سرمایه‌گذاری چندانی نکرده است. معضل مهم بعدی در این کشور این است که جمعیت شهرنشین کمی دارد و فقط حدود یک‌چهارم از مردم در شهرها زندگی می‌کنند. جمعیت این کشور در سال ۲۰۲۰ حدود ۱۲ میلیون نفر بوده است. همچنین نرخ پس‌انداز و خالص سرمایه‌گذاری‌های خارجی در این کشور بسیار پایین است که این امر نیز می‌تواند رشد اقتصادی کشور را با تهدید جدی مواجه کند. به هر روی، به‌رغم پیشرفت‌های چشمگیر اخیر در روآندا، این کشور برای رشد اقتصادی پایدار و فراگیر نیازمند اصلاحات ساختاری و نهادی است.

منبع: روزنامه دنیای اقتصاد، ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۰

۷.۵ درصد بوده؛ در حالی که میانگین رشد تولید ناخالص داخلی سرانه سالانه ۵ درصد بوده است. تمرکز رشد اقتصادی در این دو برنامه پنج ساله اقتصادی بر رشد زیرساخت‌ها و خدمات بوده است. به‌طوری‌که در این ۱۰ سال خدمات حدوداً دو برابر شده است. تولید ناخالص داخلی (به قیمت‌های ثابت) از ۵.۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۸ به ۱۱.۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸ رسید که نشان از رشد حدود دو برابری دارد. سن انتظاری یا میانگین عمر افراد نیز از ۲۷ سال در سال ۱۹۹۴ به ۶۷ سال در ۲۰۱۸ رسیده است که در نوع خود بسیار جالب توجه است. بسیاری این امر را به دلیل ثبات سیاسی و رشد خدمات بهداشتی می‌دانند. بهبود شرایط بهداشتی در کشور را به راحتی می‌توان در خیابان‌های تمیز شهرها مشاهده کرد. البته بهبود خدمات دولتی موجب کاهش نرخ مرگ‌ومیر کودکان تازه متولد شده نیز شده است. در سال ۱۹۹۸، از هزار کودک، حدود ۱۲۰ نفر جان می‌باختند، این در حالی است که براساس آخرین آمار این نرخ در سال ۲۰۱۹ به ۲۶ نفر از هزار نفر رسیده است. در بقیه شاخص‌ها نیز اقتصاد روآندا رو به بهبود بوده است. به عنوان نمونه، جمعیت فقیر از ۷۷ درصد در سال ۲۰۰۱ به ۵۵ درصد در سال ۲۰۱۷ رسیده و ضریب جینی که شاخصی برای نشان دادن نابرابری‌های اقتصادی است از ۵۲ درصد در سال ۲۰۰۶ به ۴۳ درصد در سال ۲۰۱۷ رسیده است. براساس آمارها در سال ۲۰۱۹، صادرات کالای روآندا به خارج از این کشور حدود ۱.۲ میلیارد دلار بوده است. حدود ۲۶ درصد از کل صادرات روندا مربوط به طلا، ۱۳ درصد مربوط به محصولات پتروشیمی و ۱۴ درصد متعلق به قهوه و چای است. رقم صادرات در یک دهه گذشته صادرات این کشور سه برابر شده است.

دلایل پیشرفت اقتصادی

بسیاری از صاحب‌نظران، یکی از دلایل رشد اقتصادی اخیر در روآندا را ثبات سیاسی در این کشور می‌دانند. ثبات سیاسی که تثبیت اقتصاد کلان را نیز در پی داشته است و می‌تواند بخش مهمی از رشد اقتصادی را در سال‌های اخیر توضیح دهد. بانک مرکزی روآندا از استقلال نسبی برخوردار است که این امر را می‌توان در ثبات تورم در سال‌های اخیر به خوبی مشاهده کرد. در ۱۰ سال اخیر تورم سالانه

ده کشور ثروتمند آفریقا در سال ۲۰۲۶

کشاورزی برنامه ریزی شده توسط دولت هدایت و هزینه خواهد شد. پیش بینی می‌شود این کشور با رسیدن به خودکفایی در تولید محصولات غذایی که هم اکنون وارد کننده آن است، بار دیگر جایگاه خود را در بین کشورهای صاحب کشاورزی در سالهای ۱۹۷۰ بازابد. رونق صادرات نفتی به ساختار اقتصادی این کشور در بخش تولیدات غیر نفتی آسیب جدی وارد کرده و آن را به اقتصادی رانته و متکی به نفت بدل کرده است. به عنوان مثال نیجریه تقریباً همه مواد غذایی مورد نیاز کشور را از خارج وارد می‌کند. با این حال از زمان شوک نفتی سال ۲۰۱۴ محمود بوهاریف، رئیس جمهور این کشور تصمیم گرفت با الگو گرفتن از مدل ژاپنی "اقتصاد بدون نفت" روش استراتژیک بازگشت به کشاورزی را در پیش گیرد. با داشتن ۸۴ میلیون هکتار زمین قابل کشت که توسط دو رودخانه Le Niger و Bénoué سیراب شده و با میزان بارندگی قابل توجه ۷۵۰ میلی متر در شمال و ۴ متر در جنوب، نیجریه ابزار بسیار قدرتمندی برای تحقق اهداف خود در زمینه کشاورزی در دست دارد و برای حمایت از این انقلاب سبز، این کشور روی تخصص شرکت تولید کننده کودهای شیمیایی، Africa Fertilizers Nigéria که یکی از شعبات زیر مجموعه غول فسفات کشور مغرب است، حساب نموده است. این شرکت به دولت و بخش خصوصی نیجریه در توسعه بخش کشاورزی از طریق تولید کود در محل، مطالعات خاک و آموزش کشاورزان کمک می‌کند.

مصر: این کشور با اختلاف زیاد با نیجریه، جایگاه دوم در بین ده کشور قدرتمند اقتصادی قاره آفریقا را به خود اختصاص داده است. مصر در عین حال که از سیاستهای اصلاحی اعمال شده پس از بحران حاد سال ۲۰۱۶ که منجر به کاهش شدید ارزش پول شد، بهره می‌برد، جاذبه بیشتری برای سرمایه گذاران خارجی و گردشگران ایجاد کرده است. علی رغم بروز پاندمی کرونا، رشد تولید ناخالص داخلی مصر برابر با ۳۶ درصد برای سال مالی ۲۰۲۰-۲۰۱۹ به ثبت رسیده است. این کشور همچنین بیش از هر چیز از اکتشافات عمده گاز در مدیترانه بهره مند شده است که در حال حاضر آن را به سیزدهمین تولید کننده بزرگ گاز در جهان تبدیل کرده است. اصلاحات ساختاری را که به راه اندازی مجدد اقتصاد مصر بر پایه‌های محکم کمک نموده است، نیز باید به این موارد افزود. علی رغم تاثیر همه گیری کرونا، این تنها اقتصاد در شمال آفریقا و در خاورمیانه است که در سال ۲۰۲۰ از رکود نجات یافته است. در نتیجه بر اساس پیش بینی صندوق بین المللی پول، تولید ناخالص داخلی مصر باید از ۳۶۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۰ به ۶۰۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۶ افزایش یابد (۶۶۶۰ درصد افزایش).

براساس پیش بینی اخیر صندوق بین المللی پول درباره ثروت کشورهای جهان، در قاره آفریقا در سال ۲۰۲۶ طبقه بندی کشورهای ثروتمند شاهد تغییرات بنیادینی خواهد بود.

براساس پیش بینی‌های صورت گرفته با مقیاس شاخص تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های رایج به دلار، یعنی کمی سازی مقدار کل "تولید ثروت" سالانه توسط فعالان اقتصادی کشورها، به نظر می‌رسد که تغییرات اساسی در بین ده کشور ثروتمند برتر آفریقا در قیاس با داده‌های منتشره سال ۲۰۱۹ (قبل از بحران کرونا) صورت پذیرد.

به طور کلی کشورهای پرجمعیت با منابع طبیعی قابل توجه نظیر نفت، مواد معدنی و غیره به استثنای جمهوری دموکراتیک کنگو در این لیست دیده می‌شوند. با این وجود در طبقه بندی پیش بینی شده برای سال ۲۰۲۶، کشورهایی که تمرکز خود را بر کشاورزی و تنوع اقتصادی قرار داده اند از جایگاه بالایی برخوردارند.

در مجموع ۱۰ کشور آفریقایی که بالاترین تولید ناخالص داخلی را در اختیار دارند با کسب ۲ هزار و ۸۷۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۶ در مقابل هزار و ۷۳۹ میلیارد دلار کسب شده در سال ۲۰۲۰، به میزان ۶۵.۴۴ درصد افزایش را ثبت خواهند نمود. بدین ترتیب واضح است که ثروت ده قدرت برتر اقتصادی آفریقا رشد چشمگیری خواهند داشت ولی این افزایش رشد، یکنواخت نخواهد بود.

نیجریه: در بین این کشورها این نیجریه است که به عنوان قدرت اقتصادی پیشرو همچنان در مقام اول ثروتمندترین کشور آفریقا از نظر تولید ناخالص داخلی تکیه خواهد زد. در واقع پر جمعیت ترین کشور قاره با بیش از ۲۱۰ میلیون سکنه، تولید ناخالص داخلی خود را طی شش سال آینده به بیش از دو برابر افزایش خواهد داد. بر اساس پیش بینی صندوق بین المللی پول، این کشور ثروت خود را از ۴۲۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۰ به ۹۶۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۹ افزایش می‌دهد. فارغ از این واقعیت که جمعیت زیاد این کشور نقطه قوت قابل ملاحظه آن است، نیجریه بزرگترین تولید کننده نفت در قاره آفریقا است. با این حال این رشد شدید بیش از هر چیز به سمت سرمایه گذاری‌های عمده در بخش زیرساختها نظیر راه آهن، بندر آبهای عمیق، صنعت نفت، پالایشگاه و خصوصاً توسعه در بخش های

عدم توفیق در روند متنوع سازی اقتصادی برای رهایی از اتکای صرف به نفت، کاهش ذخایر ارزی کشور که فضای مانور دولت را محدود کرده است، کاهش مستمر ارزش دینار و عدم وجود چشم انداز توسعه راهبردی به این معنا است که در بازه زمانی ۲۰۲۰-۲۰۲۶ کشور تقریباً دچار رکود خواهد شد. انتظار می رود رشد ناخالص داخلی تنها با ثبت عدد ۶ درصد از ۱۴۴ به ۱۵۳ میلیارد دلار برسد. لیست ده کشور برتر قاره آفریقا با کنیا، اتیوپی، ساحل عاج، غنا و تانزانیا تکمیل می گردد. این کشورها طی یک دهه گذشته از نرخ رشد بالایی برخوردار بوده اند. اقتصاد این کشورها عمدتاً مبتنی بر خدمات، کشاورزی، سرمایه گذاری در زیرساختها (بزرگراهها، راه آهن، بنادر، سدهای برق آبی، ارتباطات راه دور و ...) همچنین اکتشاف هیدروکربنها (در مورد غنا و ساحل عاج) می باشد.

کنیا دارای اقتصادی مبتنی بر خدمات (۴۶.۷ درصد از تولید ناخالص داخلی) بوده و در زمینه زیرساختها خصوصاً حمل و نقل و انرژی سرمایه گذاری زیادی انجام داده است.

اتیوپی نیز پس از یک دهه رشد اقتصادی بالا در سالهای ۲۰۱۰ لغایت ۲۰۲۰ برنامه ده ساله پیش رو (۲۰۲۰-۲۰۳۰) را با هدف رسیدن به رشد متوسط سالانه ۱۰.۲ درصد طراحی نموده است. در صورت موفقیت، این کشور می تواند در سال ۲۰۳۰ در جرگه ۵ اقتصاد برتر قاره آفریقا قرار گیرد. علاوه بر کشاورزی، تولید، گردشگری و معدن، اتیوپی همچنین می تواند از مزایای سد بزرگ رنسانس با ظرفیت تولید ۶۴۵۰ مگاوات برق بهره گیرد.

تولید ناخالص داخلی بر اساس دلار (میلیارده دلار) طی سالهای ۲۰۲۰-۲۰۲۱ به پیش بینی صندوق بین المللی پول

جایگاه کشور در سال ۲۰۲۶	کشور	تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۲۱	تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۲۲	تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۲۳	تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۲۴	تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۲۶
اول	نایجریه	514	588	669	757	853	964
نوم	مصر	394	429	465	497	538	603
سوم	آفریقای جنوبی	329	344	355	366	378	407
چهارم	مغرب	124	131	138	146	154	162
پنجم	الجزایر	151	150	150	150	152	153
ششم	کنیا	106	113	121	130	125	139
هفتم	اتیوپی	94	93	102	113	125	139
هشتم	ساحل عاج	71	77	83	90	97	105
نهم	غنا	74	80	84	90	96	103
دهم	تانزانیا	66	70	74	79	85	91

علیرغم این توضیحات، داده های صندوق بین المللی پول، پیش بینی هایی بر اساس متغیرهای قابل تغییر هستند. متغیرهایی که ممکن است تا سال ۲۰۲۶ تغییرات قابل توجهی را تجربه کنند. در عین حال روندهای اصلی در میانی اقتصاد کلان و جهت گیری های استراتژیک توسط کشورهای مختلف برای تقویت رشد اقتصادی خود، چشم اندازی از رشد ناخالص داخلی ده کشور برتر را ارائه می نمایند.

منبع: معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه

آفریقای جنوبی: آفریقای جنوبی علی رغم افت اقتصادی که از زمان، یاکوب زوما، رئیس جمهور این کشور آغاز شده است، شاهد رشد قابل توجه تولید ناخالص داخلی از ۳۰۲ به ۴۰۷ میلیارد دلار در بازه زمانی ۲۰۲۰-۲۰۲۶ خواهد بود. به دلیل عمق بحرانی که این کشور در حال گذر از آن می باشد، رشد کمتری نسبت به دو قدرت برجسته اقتصاد قاره را تجربه خواهد کرد. قطع نامنظم برق ناشی از سوء مدیریت شرکت برق دولتی این کشور، متزلزل بودن اقتصاد آفریقای جنوبی را به خوبی نمایان می کند. دقیقاً همانند شرکت هواپیمایی آفریقای جنوبی که زمانی گل سرسبد خطوط هوایی قاره آفریقا بود و اکنون یک دهه است که دچار بحران مالی شدید شده و بدون کمک دولت و متعاقب بحران همه گیری کرونا احتمال ورشکستگی آن وجود دارد. سیریل رامافوسا، رئیس جمهور این کشور متعهد شده است که با سرمایه گذاری ۱۰۰ میلیارد دلاری در طی پنج سال بر این مشکل فائق آید. در عین حال این خطر وجود دارد که همه گیری بیماری کرونا به رویگردانی سرمایه گذاران خارجی که به دلیل از بین رفتن جذابیتهای مالی ژوهانسبورگ، در حال ترک این کشور هستند، دامن زند.

مغرب: اقتصاد مغرب که در برابر بحران کرونا مقاومت خوبی از خود نشان داده است، با تکیه بر تنوع بخشی ویژه در زمینه خودروسازی، صنعت هواپیمایی و آف شورینگ، موفق به ایجاد فرصتهای شغلی جدید، صادرات و تولید ارزش افزوده برای کشور شده است. به عنوان مثال اکنون در بخش صنعت خودروسازی، مغرب با پیشی گرفتن از آفریقای جنوبی، پیشتاز این صنعت در آفریقا است. با تولید بیش از ۷۰۰ هزار خودرو در سال، این کشور توانسته است به رقم ۷ میلیارد یورو صادرات در این بخش و نیز ایجاد ۱۸۰ هزار فرصت شغلی جدید دست پیدا کند. مغرب همچنین از اصلاحات ساختاری صورت گرفته در سالهای اخیر بهره مند خواهد شد. از جمله طرح مغرب سبز که اثرات خشکسالی را کاهش داده و در عین حال سهم بخش کشاورزی را در اقتصاد به طور قابل توجهی افزایش می دهد. به همین ترتیب برنامه تقویت بنیه صنعتی در بازه زمانی ۲۰۲۱-۲۰۲۶ که بر مبنای جایگزینی واردات توسط تولیدات داخلی طراحی شده است، می بایست به رشد صنایع داخلی و افزایش ارزش افزوده منتهی گردد. بنابر این طبق پیش بینی صندوق بین المللی پول، تولید ناخالص داخلی این کشور از ۱۱۳.۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۰ به ۱۶۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۶ (رشدی بالغ بر ۴۲.۷۳ درصد) افزایش خواهد یافت.

الجزایر: الجزایر علی رغم درآمد نجومی ناشی از سالهای طلایی فروش نفت، به دلیل اتکای بیش از حد به بودجه نفتی نتوانست هدف تنوع بخشی به اقتصاد خود را محقق نماید. اوضاع متشنج سیاسی،

بررسی وضعیت صادرات موزامبیک در سال ۲۰۲۰

دلار (۴.۷ درصد)؛ میوه‌ها و آجیل‌ها: ۱۲۶ میلیون دلار (۳۶ درصد)؛
دانه‌های روغنی: ۸۶.۴ میلیون دلار (۲.۵ درصد)؛ سبزیجات:
۵۹.۱ میلیون دلار (۱.۷ درصد)؛ ماهی: ۴۸.۶ میلیون دلار (۱.۴)
درصد)؛ نمک، گوگرد، سنگ و سیمان: ۴۷ میلیون دلار (۱.۴)
درصد)؛ و شکر و شیرینی‌جات: ۴۴.۳ میلیون دلار (۱.۳ درصد).
این ۱۰ صادرات برتر موزامبیک، ۹۰.۵ درصد از ارزش کلی
محموله‌های جهانی را در بر می‌گیرد.

آلومینیوم کمترین افت در بین ۱۰ گروه برتر صادراتی است که از
۲۰۱۹ تا ۲۰۲۰ با ۰.۲- درصد کاهش همراه بود. بیشترین افت قیمت
در میان ۱۰ گروه برتر صادراتی موزامبیک، شکر با ۵۱.۵- درصد بوده
است. در جزئیات دقیق‌تر کد چهار رقمی سیستم تعرفه هماهنگ
(HTS)، با ارزش‌ترین کالاهای صادراتی موزامبیک آلومینیوم خام
(۲۸ درصد از کل)، زغال سنگ شامل سوخت جامد ساخته شده از
زغال سنگ (۱۷.۱ درصد)، انرژی الکتریکی (۱۰.۷ درصد)، گازهای
نفی (۷.۶ درصد)، سنگ معدن و کنسانتره‌های تیتانیوم (۲.۵ درصد)،
توتون و تنباکو ساخته نشده (۴.۷ درصد)، بادام هندی (۲.۳ درصد) و
سیم آلومینیوم (۱.۲ درصد) هستند.

مزایای صادراتی موزامبیک

کالاهای ذیل صادرات خالص مثبت یا مازاد تراز تجاری محصولات
موزامبیک را نشان می‌دهد: آلومینیوم: ۱ میلیارد دلار (افزایش ۴.۹
درصدی از سال ۲۰۱۹)؛ سوخت‌های معدنی از جمله نفت:
۲۸۱.۲ میلیون دلار (کاهش ۳۴.۹ درصد)؛ سنگ معدن، سرباره
و خاکستر: ۲۲۲.۸ میلیون دلار (کاهش ۱۲ درصد)؛ تنباکو و
جایگزین‌های تولیدی: ۱۴۸.۴ میلیون دلار (با کاهش ۳۱.۱
درصد)؛ میوه‌ها و آجیل‌ها: ۱۱۸.۱ میلیون دلار (۹.۹ درصد کاهش)؛
دانه‌های روغنی: ۷۵.۶ میلیون دلار (۱۴.۴ درصد کاهش)؛ پر، گل
مصنوعی و مو: ۳۸.۸ میلیون دلار (رشد ۴۵.۴ درصدی)؛ شکر و
شیرینی‌جات: ۳۷.۱ میلیون دلار (۵۱.۵ درصد کاهش)؛ پنبه:
۱۶.۵ میلیون دلار (کاهش ۵۱ درصد)؛ سبزیجات: ۱۳.۵ میلیون
دلار (۶۷.۱ درصد کاهش).

موزامبیک در تجارت بین‌المللی آلومینیوم صادرات خالص بسیار مثبتی
دارد. این گردش‌های نقدی نشان دهنده مزیت‌های رقابتی قوی
موزامبیک در گروه محصولات آلومینیوم است.

فرصت‌های صادراتی موزامبیک

موزامبیک در سال ۲۰۲۰ با ۳ میلیارد دلار کسری تجاری روبرو شد
که ۲.۱ درصد نسبت به ۲.۹ میلیارد دلار سال ۲۰۱۹ افزایش داشت.
کالاهای صادراتی ذیل منجر به صادرات خالص منفی یا کسری تراز
تجاری موزامبیک شده‌اند: ماشین‌آلات از جمله رایانه: ۷۳۸.۲-

جمهوری موزامبیک در سال ۲۰۲۰ کالاهایی به ارزش ۳.۵ میلیارد
دلار صادر کرده است. این میزان صادرات کالا منعکس‌کننده ۳.۱
درصد افزایش از سال ۲۰۱۶ و ۲۶.۷ درصد کاهش از ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۰
است. بر اساس میانگین نرخ ارز برای سال ۲۰۲۰، پول ملی موزامبیک
۱۰۶- درصد در برابر دلار آمریکا از سال ۲۰۱۶ کاهش یافته و از
۲۰۱۹ تا ۲۰۲۰ به میزان ۱۱.۱- درصد کاهش داشته است. ضعف ارز
محلی موزامبیک به این معنی است که کالاهای این کشور برای
خریداران بین‌المللی به نسبت ارزان‌تر تمام شود.

آخرین اطلاعات موزامبیک نشان می‌دهد که ۸۲.۷ درصد از
محصولات صادراتی این کشور توسط آفریقای جنوبی (۲۱.۱ درصد
از کل جهان)، هند (۱۲.۲ درصد)، انگلستان (۱۰.۸ درصد)، چین (۷.۴
درصد)، ایتالیا (۶.۹ درصد)، هلند (۶.۷ درصد)، بلژیک (۳.۵ درصد)،
سنگاپور (۳.۵ درصد)، زیمبابوه (۳.۲ درصد)، اسپانیا (۳.۱ درصد)، کره
جنوبی (۲.۳ درصد) و ویتنام (۲ درصد) خریداری شده است.

از منظر قاره‌ای، ۳۶.۹ درصد از صادرات موزامبیک از لحاظ ارزش به
کشورهای اروپایی و ۳۱.۶ درصد به واردکنندگان آسیایی فروخته شده
است. موزامبیک ۲۷.۸ درصد کالا به آفریقا صادر کرده است. درصد
کمتری به آمریکای شمالی (۲.۲ درصد)، آمریکای لاتین به استثنای
مکزیک (۱ درصد) و اقیانوسیه به رهبری استرالیا (۰.۳ درصد)
اختصاص یافته است. با توجه به جمعیت تقریبی ۳۲ میلیونی
موزامبیک، مجموع ۳.۵ میلیارد دلار صادرات آن در سال ۲۰۲۰ حدود
۱۰۰ دلار برای هر تبعه این کشور محسوب می‌شود.

۱۰ صادرات برتر موزامبیک

گروه‌های صادراتی ذیل بالاترین ارزش دلار را در محموله‌های جهانی
موزامبیک در طول سال ۲۰۲۰ طبقه بندی می‌کنند. همچنین درصد
سهام صادرات هر گروه از نظر صادرات کلی موزامبیک نشان داده
شده است: سوخت‌های معدنی از جمله نفت: ۱.۳ میلیارد دلار
آمریکا (۳۶.۴ درصد از کل صادرات)؛ آلومینیوم: ۱.۱ میلیارد دلار
(۳۰.۶ درصد)؛ سنگ معدن، سرباره و خاکستر: ۲۳۸ میلیون
دلار (۶.۹ درصد)؛ تنباکو، جایگزین‌های تولیدی: ۱۶۲.۳ میلیون

شرکت‌های صادراتی موزامبیک

هیچ شرکت موزامبیکی در فهرست Forbes Global 2000 قرار ندارد. ویکی پدیا چند شرکت از موزامبیک را ذکر کرده است که به عنوان بازیگر در تجارت بین المللی فعالیت می‌کنند. نمونه‌های انتخاب شده در ذیل نشان داده شده است: Beira Railroad Corporation (شرکت راه آهن موزامبیک با دسترسی به بندر)؛ Illovo Sugar Limited (شکر خام و تصفیه شده)؛ Mozal (ذوب آلومینیوم)؛ و Telecomunicações de Moçambique (ارتباطات از راه دور، خدمات اینترنتی).

از نظر اقتصاد کلان، کل کالاهای صادراتی موزامبیک ۸.۵ درصد از تولید ناخالص داخلی را در سال ۲۰۲۰ نشان می‌دهد (۴۰.۹ میلیارد دلار با ارزش خرید برابر با دلار آمریکا). این ۸.۵ درصد برای صادرات به تولید ناخالص داخلی کلی در PPP برای سال ۲۰۲۰ در مقایسه با ۱۱.۶ درصد در یک سال قبل است.

منبع: معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه

میلیون دلار آمریکا (از سال ۲۰۱۸ با ۲۳ درصد کاهش)؛ غلات: ۵۱۷- میلیون دلار (۷.۱ درصد افزایش)؛ وسایل نقلیه: ۴۳۷- میلیون دلار (با ۲۵.۲ درصد کاهش)؛ ماشین‌آلات و تجهیزات الکتریکی: ۳۶۴.۴- میلیون دلار (۱۹ درصد کاهش)؛ مواد شیمیایی غیرآلی: ۲۹۱.۸- میلیون دلار (کاهش ۱۲.۳ درصد)؛ داروسازی: ۲۸۲.۹- میلیون دلار (رشد ۳۴.۱ درصدی)؛ چربی‌های حیوانی / گیاهی، روغن‌ها و واکس‌ها: ۲۱۱.۳- میلیون دلار (رشد ۴.۲ درصدی)؛ محصولات آهن یا فولاد: ۱۹۴.۴- میلیون دلار (با کاهش ۷.۷ درصدی)؛ پلاستیک و محصولات پلاستیکی: ۱۶۳.۹- میلیون دلار (۱۷.۴ درصد کاهش)؛ و آهن و فولاد: ۱۲۹.۵- میلیون دلار (۲۲.۴ درصد کاهش). موزامبیک صادرات خالص بسیار منفی و در نتیجه کسری تجاری عمیق بین‌المللی برای ماشین‌آلات، به ویژه ماشین‌آلات صنعتی سنگین و رایانه دارد.